

«ТАСДИҚ МЕКУНАМ»:

ректори Донишгоҳи техникии Тоҷикистон
ба номи академик М.С. Осимӣ, доктори
илмҳои иқтисодӣ, профессор

Давлатзода Қудрат Қамбар

«30» _____ соли 2026

ТАҚРИЗИ МУАССИСАИ ПЕШБАР

**ба диссертатсияи Асламзода Некруз дар мавзуи «Амният
ҳамчун омили рушди устувори ҷомеаи тоҷикистонӣ» барои
дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯи ихтисоси
5.6.2 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ**

Мутобиқати мавзӯ ва муҳтавои диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ. Таҳқиқоти диссертатсионии Асламзода Некруз дар мавзуи «Амният ҳамчун омили рушди устувори ҷомеаи тоҷикистонӣ» ба шиносномаи ихтисоси илмӣ 5.6.2 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ мутобиқат мекунад. Дар шиносномаи ихтисоси мазкур масъаласе, ки ба таъмини амният, хавфу хатарҳо ва омилҳои хавф, таҳлили хавфҳои сиёсӣ ва концепсияи рушди устувор барои таҳқиқ пешбинӣ шудаанд. Дар банди 8-уми шиносномаи ихтисос «Субъектҳои ноаён дар сиёсат», дар банди 10-ум «Назарияи аксионизми сиёсӣ», «Концепсияи рушди устувор дар илмҳои сиёсӣ» ва дар банди 11-ум «Омилҳои хавф» ва «Усулҳои таҳлили хавфҳои сиёсӣ» барои таҳқиқ пешбинӣ гардидаанд. Вобаста ба ин, мавзӯ ва муҳтавои диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси мазкур пурра мутобиқат менамояд.

Мубрамии мавзуи таҳқиқот. Таҳқиқоти диссертатсионии Асламзода Некруз ба омӯзиши яке аз масъалаҳои бунёдӣ ва дорои аҳамияти афзалиятнок дар низоми илмҳои сиёсӣ равона гардида, амниятро ҳамчун шарти ҳалкунанда ва омили кафолатбахши рушди устувори давлат ва ҷомеа дар воқеияти муосири ҷаҳонӣ мавриди баррасии мачмӯӣ қарор медиҳад. Муҳимияти таҳқиқи амният ҳамчун омили рушди устувори ҷомеа, пеш аз ҳама, дар он ифода меёбад, ки ин мавзӯ имконият фароҳам меорад мафҳумҳои калидии амният, субот ва рушд дар доираи илмҳои сиёсӣ аз нав баррасӣ гардида, дар заминаи равишҳои муосири назариявӣ, аз ҷумла амният, амнияти миллӣ ва амнияти ҷомеа, ба таври мукамал такмил дода шаванд. Аз ҷиҳати давлатӣ - сиёсӣ, баррасии амният ҳамчун омили рушди устувор бо равандҳои таҳкими давлатдории миллӣ,

устувории низоми сиёсӣ ва баланд бардоштани самаранокии идоракунии давлатӣ иртиботи мустақим дошта, барои такмили сиёсати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон аҳаммияти амалӣ касб мекунад.

Дар доираи ин таҳқиқот равандҳои ташаккул ва тақомили тарҳи миллии рушди устувори ҷомеаи тоҷикистонӣ бо таъна ба нақши калидии амният ҳамчун пояи суботи иҷтимоӣ, таъмини ҳаёти шоиста ва ҳифзи манфиатҳои ҳаётан муҳимми миллат ба таври амиқи назариявӣ таҳлилӣ таҳқиқ мегарданд. Таҳқиқот инъикоси моҳияти амнияти миллий, давлатӣ ва ҷамъиятиро дар робитаи мутақобила бо равандҳои рушди устувор, устувории сиёсӣ ва таҳкими давлатдорӣ миллий дар заминаи тавсеа ва шиддати таҳдиду хатарҳои замони нав дар худ таҷассум менамояд.

Раванди инкишофи таърихӣ давлати миллий нишон медиҳад, ки дар марҳилаҳои гуногуни ташаккул ва рушди худ бо маҷмуи мураккаби таҳдидҳо ва хатарҳои дохиливу хориҷӣ дучор мегарданд, ки бартарафсозии онҳо татбиқи сиёсати мақсаднок, ҳамоҳанг ва самараноки амниятиро тақозо мекунад. Аз ин рӯ, ҳифзи манфиатҳои шахс, ҷомеа ва давлат, коҳиш ва пешгирии хатарҳои гуногун, инчунин фароҳам овардани шароити мусоид барои рушди устувори сиёсӣ, иҷтимоӣ ва иқтисодӣ вазифаи афзалиятноки ҳар як давлати соҳибхитӣ ба шумор меравад. Барои Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун давлати миллий ва субъекти мустақили муносибатҳои сиёсӣ дар сатҳи минтақавӣ ва ҷаҳонӣ, иҷрои чунин вазифа дорои аҳаммияти стратегӣ буда, ба таҳкими мавқеи он дар низоми муносибатҳои байналмилалӣ ва таъмини устувории дохилӣ мусоидат менамояд.

Дар ҳамин замина, омӯзиши фарогири масъалаи амният ва таҳияи механизмҳои муассири пайваستсозии он бо рушди устувори давлат ва ҷомеаи Тоҷикистон яке аз самтҳои муҳимми таҳқиқоти муосири илми сиёсӣ маҳсуб меёбад. Таҳлили илмии робитаи мутақобилаи амният бо равандҳои таҳкими давлатдорӣ устувор, ваҳдати миллий, ҳифзи манфиатҳои миллий ва таъмини ҳукуку озодиҳои инсон дорои аҳаммияти баланди назариявӣ ва амалӣ буда, барои такмили сиёсати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи амният ва рушд заминаи устувори илмӣ фароҳам меорад. Аз ин лиҳоз, масъалаҳои амният ва рушди устувор ҳамчун унсурҳои ҷудонопазири таҳкими истиқлолияти давлатӣ ва суботи ҷомеа баромад намуда, дар стратегияи рушди дарозмуддати давлатдорӣ миллий мавқеи калидиро касб мекунанд.

Дарачаи асоснокии гузоришҳои илмӣ хулосаю пешниҳод, ки дар диссертатсия оварда шудааст. Мавзуи таҳқиқоти диссертатсионии Асламзода Некруз дар мавзуи «Амният ҳамчун омили рушди устувори ҷомеаи тоҷикистонӣ» дар заминаи зарурати ҳамбастагии рушди устувори давлат ва таҳмин будани амният асоснок карда шудааст. Дарачаи асоснокии хулосаҳо ва пешниҳодҳои илмие, ки дар диссертатсия пешниҳод шудаанд, ба маҷмӯи мукаммали далелҳои назариявӣ, таҳлили амиқи манбаъҳои илмӣ, истифодаи равишҳои муосири методологӣ ва коркарди васеи маводи эмпирикӣ таъҷибот менамояд. Муаллиф масъалаи амниятро ҳамчун падидаи иҷтимоии муҳими инкишофи сиёсӣ, иҷтимоӣ, иқтисодӣ, фарҳангӣ баррасӣ намуда, робитаи мутақобилаи онро бо равансҳои рушди устувор дар шароити давлатдорӣ миллий ба таври илмӣ ва амалӣ асоснок мекунад.

Замони муосир вобаста ба тавсеа ва бештар гардидани таҳдиду хатарҳо, хусусияти ҳамарофарогиранда пайдо кардани онҳо, афзоиши зиддиятҳо ва рақобатҳои геополитикӣ дар сатҳи минтақавӣ ва глобалӣ, глобаликунонии хатари терроризм ва экстремизм, дар майдонҳои иттилоотӣ ворид гардидани таҳдидҳои радикалии идеологӣ ва бештар гардидани таҳдидҳои чун «шустушӯи мағзҳо», манкурткунонӣ, бархурди тамаддунҳо, кибертерроизм, терроризми иттилоотӣ, хатари даст ёфтани террористон ва экстремистон ба силоҳи қатли ом, чандон таърифи мусбатро ба худ намегирад. Аз ин ҷост, ки барои ҳар навъ давлати муосир, махсусан давлатҳои рӯ ба инкишоф, ки Тоҷикистон ба шумули онҳо ворид мегардад, таъмини амният ҳамчун кафили рушди устувор ва ҳолати ҳимояшавандагии манфиатҳои шахс, ҷомеа ва давлат, асоси пойдоҳии истиқлолият, ҳамчун тарҳи ҳимояи манфиатҳои миллий масъалаи асосӣ ва муҳими инкишоф ба ҳисоб меравад.

Асоснокии илмии пешниҳодҳо, пеш аз ҳама, дар мутобиқати онҳо ба воқеиятҳои иҷтимоию сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳуҷҷатҳои стратегии давлатӣ ва таҷрибаи амалии идоракунии давлатӣ ва татбиқи сиёсати давлатӣ дар самти таъмини амнияти миллий зоҳир мегардад. Муаллиф нишон додааст, ки амният дар шароити муосир танҳо ҳамчун вазифаи ниҳодҳои қудратӣ маҳдуд намешавад, балки ҳамчун унсуре калидии сиёсати рушди устувор баромад намуда, ба ташаккули суботи иҷтимоӣ, таҳкими давлатдорӣ миллий, болоравии сатҳи некуаҳволии аҳоли ва баланд гардидани иқтисодии институти давлатӣ мусоидат мекунад. Муҳимияти илмии хулосаҳо ҳамчунин бо он таъйид мегардад, ки

муаллиф равандҳои таъмини амниятро дар ҳамбастагӣ бо нишондиҳандаҳои рушди устувор арзёбӣ намуда, тарҳи концептуалии ҳамгироии амният ва рушди уствори давлатро пешниҳод мекунад. Ин равиш имкон медиҳад, ки амният ҳамчун захир ва ҳадафи стратегии рушди миллӣ маънидод шуда, нақши он дар пешгирии бухронҳо, коҳиши хатарҳои бештари эҳтимолӣ ва таҳкими иқтисодии идоракунии давлатӣ ба таври илмӣ исбот гардад.

Ҳамин тариқ, ҳулосаҳо ва пешниҳодҳои диссертатсия бо далелҳои назариявӣ ва эмпирикӣ пурра асоснок шуда, дорой навоари илмӣ, аҳамияти методологӣ ва арзиши баланди амалӣ мебошанд.

Навгони илмӣ таҳқиқот ва саҳеҳии натиҷаҳои гирифташуда.

Навгони илмӣ таҳқиқоти мазкур дар фарогирии маҷмуавии доираи васеи масъалаҳои вобаста ба амният ҳамчун омили калидии рушди уствори ҷомеаи тоҷикистонӣ, таҳкими заминаҳои институтсионалӣ ва сиёсӣ, ҳифзи манфиатҳои миллӣ ва ташаккули дурнамои уствори инкишофи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар марҳилаи нави давлатдорӣ ифода меёбад. Таҳқиқот ҳамчун кӯшиши илмӣ мукамал ба таҳлили сиёсӣ ва назариявии мафҳуми амният нигаронда шуда, он амниятро на танҳо ҳамчун ҳолати ҳимояшавандагии лаҳзаина, балки ҳамчун раванди динамикӣ, системавӣ ва бунёдии рушди инсон, ҷомеа ва давлат баррасӣ менамояд.

Дар натиҷаи таҳқиқ, мафҳум ва моҳияти амният ҳамчун категорияи илмӣ сиёсӣ тавсиф гардида, хусусиятҳои зоҳиршавии он дар шароити нави тавсеаи таҳдиду хатарҳо, тағйироти геополитикӣ ва афзоиши таҳдидҳои фаромиллӣ муайян гардидаанд. Инчунин, самтҳои афзалиятноки илмӣ дар омӯзиш ва таҳлили масъалаи амният муайян шуда, қойғоҳ ва аҳамияти онҳо дар баррасии амният ҳамчун омили рушд ва инкишофи ҷомеа ва давлат бо далелҳои илмӣ асоснок карда шудааст. Дар чараёни таҳқиқ наву шаклҳои асосии таҳдид ва хатарҳои замони муосир мавриди омӯзиши амик қарор гирифта, таъсири онҳо ба низоми амнияти миллӣ ва рушди уствори ҷомеа ва давлат таҳлил ва ҷамъбаст гардидааст. Махсусан, таъсири омилҳои сиёсӣ, иқтисодӣ, иқтисодӣ, иттилоотӣ ва амниятӣ ба суботи миллӣ ва дурнамои рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таври муфассал баррасӣ шуда, хусусиятҳои мушаххаси онҳо дар шароити миллӣ ошкор гардидаанд. Дар асоси таҳлили илмӣ дараҷаи ҳимояшавандагии манфиатҳои миллии Тоҷикистон дар фазои таҳдид ва хатарҳои муосир муайян шуда, роҳҳо ва воситаҳои самараноки таъмини амният ва ҳифзи манфиатҳои миллӣ пешниҳод гардидаанд.

Саҳеҳии натиҷаҳои бадастомада бо истифодаи васеи адабиёт, манбаъҳои илмӣ, санадҳои меъёрӣ, таҳлилҳои муқоисавӣ ва натиҷаҳои таҳқиқоти назариявӣ амалӣ таъмин гардида, онҳо дар шакли хулосаҳои илмӣ ва тавсияҳои амалӣ ифода ёфтаанд. Муаллиф дар рисола пешомад ва механизмҳои шаклгирии низоми таъмини амният ва рушди устувори ҷомеаи тоҷикистониро таҳлил намуда, нақш ва масъулияти мақомоти давлатӣ, ниҳодҳои ҷомеаи маданӣ ва иттиҳодияҳои ғайридавлатӣ дар ин раванд муайян ва баҳогузорӣ кардааст. Ҳамин тариқ, натиҷаҳои таҳқиқ бо навовариҳои илмӣ, асоснокии назариявӣ ва аҳаммияти амалии худ фарқ намуда, саҳми муайянеро дар рушди илмҳои сиёсӣ ва таҳкими асосҳои сиёсати таъмини амнияти миллӣ ва рушди устувори Ҷумҳурии Тоҷикистон мегузоранд.

Аҳаммияти илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии натиҷаҳои диссертатсия. Натиҷаҳо ва хулосаҳои бадастомада дар доираи таҳқиқоти диссертатсионӣ дорои аҳаммияти баланди илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоӣ буда, барои рушди минбаъдаи таҳқиқоти назариявӣ амалӣ дар соҳаи амният ва рушди устувор заминаи бозғатимоди методологӣ фароҳам меоранд. Аз ҷиҳати илмӣ, хулосаҳои таҳқиқ метавонанд ҳамчун манбаи назариявӣ барои таҳқиқи минбаъдаи масъалаҳои гуногуни амният, таҳдид ва хатарҳои муосир, инчунин омӯзиши робитаи мутақобилаи амният ва рушди устувори ҷомеаи Тоҷикистон истифода шаванд. Коркарди амиқи ҷанбаҳои назариявии амният, равшан сохтани моҳияти он ҳамчун омили бунёдии рушди ҷомеа ва асоснок намудани зарурати таъмини он дар шароити муосир, ба тақмили заминаҳои илмӣ омӯзиши амният дар илмҳои сиёсӣ ва иҷтимоӣ мусоидат менамояд. Аҳаммияти илмӣ натиҷаҳои диссертатсия ҳамчунин дар он зоҳир мегардад, ки таҳлил ва хулосагирӣҳои муаллиф бар асоси омӯзиши муфасссали назарияи муосири илмӣ, тағйирёбии муҳити сиёсӣ, иҷтимоӣ ва геополитикӣ, инчунин хусусиятҳои рушди равандҳои сиёсӣ анҷом дода шудаанд.

Аҳаммияти амалӣ ва сиёсӣ-иҷтимоии натиҷаҳои таҳқиқот дар он ифода меёбад, ки хулосаҳо ва тавсияҳои пешниҳодшуда метавонанд дар фаъолияти мақомоти ҳокимияти давлатӣ ҳангоми таҳия ва татбиқи сиёсати давлатӣ дар самти таъмини амният, суботи сиёсӣ ва рушди устувори ҷомеаи тоҷикистонӣ истифода шаванд. Онҳо барои тақмили консепсияҳо ва доктринаҳои таъмини амният, таҳкими низоми институтсионалии амният, коркарди стратегияҳои миллии рушд, барномаҳои давлатӣ ва механизмҳои муқовимат бо экстремизм ва терроризм аҳаммияти амалӣ

доранд. Таҳқиқоти диссертатсионӣ барои такмили ҷаҳонбинии назариявии олимон, муҳаққиқони ҷавон ва мутахассисоне, ки ба омӯзиши амният, таҳдид ва хатарҳо, манфиатҳои миллӣ ва роҳҳои ҳимояи онҳо машғуланд, аҳаммияти хосса доранд.

Дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ, дурустӣ ва асоснокии натиҷаҳои таҳқиқ. Амният шартӣ таъмини рушди устувори ҷомеаи тоҷикистонӣ ба ҳисоб рафта, дар инкишофи инсон, ҷомеа ва давлат нақши ҳалқунанда мебозад. Таъмини амният нуктаи ниҳои таъмини роҳи минбаъдаи давлат ва ҷомеа ба ҳисоб намеравад. Дар баробари ин нигоҳ доштани амният масъалаи муҳимми инкишофи давлат ва ҷомеаи Тоҷикистон мебошад. Мавҷудияти доимии амният омили таъмини мувозинатии муносибатҳо ва ба таври динамикӣ рушди ҷомеа ба ҳисоб меравад.

Дараҷаи эътимоднокӣ, дурустӣ ва асоснокии натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ бо истифодаи маҷмуи васеи равишҳои назариявӣю методологӣ, усулҳои муосири таҳлили илмӣ ва таъҷиб ба заминаи бозэътимоди илмӣ таъмин гардидааст. Ҳамзамон, таҳлили равандҳои воқеии сиёсӣ, иҷтимоӣ ва амниятӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳамгироии онҳо бо равандҳои минтақавӣ ва ҷаҳонӣ ва муқоисаи илмӣ онҳо бо таҷрибаи кишварҳои дигар ба баланд гардидани дараҷаи саҳеҳии хулосаҳои таҳқиқ мусоидат намудааст.

Дурустӣ ва асоснокии натиҷаҳои диссертатсия инчунин бо ҳамроҳангии методологӣ миёни мақсад, вазифаҳо, объекти таҳқиқ ва усулҳои истифодашуда тасдиқ мегардад. Дар таҳқиқот мафҳумҳои калидии амният, рушди устувор, манфиатҳои миллӣ, таҳдид ва хатарҳо бо риояи талаботи илмӣ таъриф ва шарҳ дода шуда, робитаи мутақобилаи онҳо дар рушди ҷомеаи тоҷикистонӣ қарда шудааст.

Саҳеҳии натиҷаҳои таҳқиқ бо роҳи муқоисаи хулосаҳои бадастомада бо мавқеъҳои назариявии мактабҳои гуногуни илмӣ, инчунин бо натиҷаҳои таҳқиқоти муосири соҳаи амният ва рушди устувор тасдиқ мегардад. Вобаста ба ин, дараҷаи эътимоднокӣ, дурустӣ ва асоснокии натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ бо истифодаи равишҳои илмӣю муосир, таҳлили ҳамҷонибаи манбаъҳо, мутобикати маъниҳои хулосаҳо ва санҷиши назариявӣю амалӣ таъмин гардида, онҳо метавонанд ҳамчун заминаи бозэътимоди илмӣ барои рушди минбаъдаи таҳқиқот дар соҳаи амният ва рушди устувори ҷомеаи хизмат намоянд.

Саҳми шахсии довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ дар таҳқиқот.

Саҳми шахсии довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ дар таҳқиқоти диссертатсионӣ бо иштироки мустақим ва фаъоли ӯ дар ҳамаи марҳилаҳои таҳия, коркард ва таҳлили мавзуи интихобшуда муайян мегардад. Саҳми шахсии довталаб, пеш аз ҳама, дар муайян намудани мактабҳо ва самтҳои афзалиятноки илмӣ дар омӯзиши амният, таҳлили равандҳои муосири амниятӣ ва ошкор сохтани навъу шаклҳои асосии таҳдид ва хатарҳои замони муосир, ки ба низоми амният ва рушди устувори Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсир мерасонанд, ифода меёбад. Муаллиф дараҷаи таъсири таҳдидҳо ба манфиатҳои миллӣ, суботи сиёсӣ ва рушди сиёсии давлат ва ҷомеаро таҳлил намуда, хусусиятҳои зоҳиршавии онҳо дар шароити миллӣ ба таври муфассал ошкор кардааст. Дар асоси таҳлили анҷомдодашуда роҳҳо ва воситаҳои ҳифзи манфиатҳои миллӣ ва коҳиш додани таъсири хатарҳои амниятӣ пешниҳод гардидаанд. Инчунин, саҳми шахсии довталаб дар коркарди пешниҳодҳо ҷиҳати таҳкими заминаҳои консепсиявӣ, доктринавӣ ва институтсионалии таъмини амният ва рушди устувори ҷомеаи тоҷикистонӣ, таҳияи тавсияҳои илмӣ оид ба тақмили сиёсати давлатӣ дар соҳаи амният ва тақвияти ҳамбастагии давлат ва ҷомеа дар роҳи рушди устувори Тоҷикистон инъикос меёбад. Ҳамаи натиҷаҳо, хулосаҳо ва тавсияҳои дар диссертатсия овардашуда маҳсули таҳлил, хулосагирӣ ва мавқеи илмӣ шахсии муаллиф буда, саҳми мустақили ӯро дар рушди назария ва амалияи омӯзиши амният ва рушди устувори ҷомеаи тоҷикистонӣ тасдиқ менамоянд.

Наشري натиҷаҳои таҳқиқ дар маҷаллаҳои тақризшавандаи илмӣ.

Довталаби дараҷаи илмӣ вобаста ба мавзуи диссертатсия ҳашт мақолаи илмӣ дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нашр намудааст. Инчунин аз рӯйи мавзуи диссертатсия дар конференсияҳои ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ нӯҳ маърузаи илмӣ чоп намудааст. Интишороти довталаб ба талаботи бандҳои 34-35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021, №267 (бо тағйири иловаҳо бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26.06.2023, №295) тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ мебошад.

Арзёбии мазмуни диссертатсия ва дараҷаи ба итмом расидани он.

Сохтор ва ҳаҷми диссертатсия. Диссертатсия аз номгӯйи ихтисораҳо, муқаддима, тавсифи умумии таҳқиқот, се боб, ки фарогири шаш зербоб аст, хулоса ва рӯйхати адабиёт иборат мебошад. Боби якуми диссертатсия,

ки ба баррасии асосҳои назариявӣю методологии таҳқиқи масъалаи амният бахшида шудааст, таҳлили мукаммалу ҳамаҷонибаи мафҳуми амниятро ҳамчун падидаи сиёсӣ, иҷтимоӣ ва концептуалӣ дар бар гирифта, онро дар робитаи зич бо равандҳои рушди устувори ҷомеа мавриди омӯзиш қарор медиҳад. Муҳтавои боб ба равшан сохтани нақши амният ҳамчун омили бунёдӣ ва зарурии рушди устувори ҷомеа нигаронда шуда, асосҳои илмии фаҳмиши он дар шароити муосир таҳким меёбанд. Ин боб аз ду зербоб иборат мебошад. Дар зербоби аввали боби якум, ки ба таҳлили мафҳум, моҳият ва хусусиятҳои амният ҳамчун омили рушди устувори ҷомеа ихтисос ёфтааст, амният ҳамчун категорияи илми сиёсӣ аз ҷиҳати мафҳумӣ, назариявӣ ва сиёсӣ мавриди таҳлил қарор мегирад. Зербоби дууми боби якум ба омӯзиши мактабҳо ва самтҳои афзалиятноки илмӣ дар таҳқиқи масъалаи амният бахшида шуда, дар он равишҳои асосии назариявие баррасӣ мегарданд, ки амниятро ҳамчун унсуре зарурӣ ва муайянкунандаи рушди давлат, ҷомеа ва инсон таҳлил менамоянд. Дар доираи ин зербоб, мактабҳои илмии классикӣ ва муосир, ки ба таҳқиқи амният аз дидгоҳҳои гуногун таҳлил гардида, саҳми онҳо дар ташаккули фаҳмиши муосири амният нишон дода мешавад.

Боби дууми таҳқиқоти диссертатсионӣ ба таҳлили масъалаи арзёбии таҳдид ва хатарҳои замони муосир ва таъсири онҳо ба амнияти миллий ва рушди устувори ҷомеаи тоҷикистонӣ бахшида шудааст. Дар ин боб таҳдид ва хатарҳо ҳамчун омилҳои мураккаби сиёсӣ, иҷтимоӣ, иқтисодӣ ва амниятӣ баррасӣ гардида, таъсири онҳо ба устувории низоми амнияти миллий, суботи сиёсӣ ва рушди устувори ҷомеа ба таври илмӣ таҳлил карда мешавад. Ин боб аз ду зербоб иборат буда, дар зербоби аввал омӯзиши навъҳо ва шаклҳои зоҳиршавии таҳдид ва хатарҳои замони муосир бартарияти таҳқиқотӣ пайдо намудаанд. Масъалаи пайдоиши таҳдидҳо, омилҳои шаклгирии онҳо ва хусусиятҳои зоҳиршавии таҳдид ва хатарҳои муосир мавриди таҳлили амиқ қарор мегирад.

Зербоби дууми боби дуум бошад ба таҳлили таъсири таҳдид ва хатарҳои замони муосир ба амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон бахшида шуда, дар он сатҳ ва дараҷаи таъсиррасонии хатарҳо ба низоми амният, суботи сиёсӣ ва рушди устувори ҷомеаи тоҷикистонӣ арзёбӣ мегардад. Дар доираи таҳқиқ таҳдидҳои дохилӣ ва хориҷӣ, инчунин хатарҳои фаромиллӣ дар робита ба хусусиятҳои рушди иҷтимоӣю сиёсӣ ва геополитикии Тоҷикистон баррасӣ шуда, таъсири воқеии онҳо ба

манфиатҳои миллӣ, амнияти давлатӣ ва суботи иҷтимоӣ муайян карда мешавад.

Боби сеюми диссертатсия, ки ба таҳлили низоми таъмини амният ва ҳимояи манфиатҳои миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити муосир бахшида шудааст, масъалаҳои калидии марбут ба механизмҳо, шаклҳо ва самтҳои амалии таъмини амниятро дар робита бо рушди устувори ҷомеа ва давлат фаро мегирад. Боби сеюм фарогири ду зербоб мебошад. Дар зербоби аввали боби сеюм, ки ба баррасии роҳу воситаҳои ҳимояи манфиатҳои миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити зуҳури таҳдид ва хатарҳои нав бахшида шудааст, масъалаи ҳолати ҳимояшавандагии манфиатҳои миллӣ ҳамчун нишондиҳандаи сатҳи амният ва устувории давлат мавриди таҳлили амиқ қарор мегирад. Таҳлил нишон медиҳад, ки дар шароити муосир таъмини амнияти миллӣ шартҳои зарурии ҳифзи манфиатҳои миллӣ, суботи сиёсӣ ва рушди устувори ҷомеа ба ҳисоб меравад. Зербоби дуюми боби сеюм ба таҳлили фаъолияти сиёсии сохторҳои давлатӣ ва ғайридавлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар самти таъмини амният ва рушди устувор ихтисос дода шуда, дар он нақш ва масъулияти институтҳои давлатӣ, ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ ва сохторҳои ғайридавлатӣ дар татбиқи сиёсати амниятӣ баррасӣ мегардад. Дар доираи ин таҳлил, ҳамохангии фаъолияти субъектҳои гуногуни сиёсӣ дар самти таъмини амният, таҳкими асосҳои рушди устувор, ҳифзи ҳуқуқи озодиҳои инсон, баланд бардоштани сатҳ ва сифати зиндагии аҳоли ва тақвияти ҳифзи иҷтимоӣ ҳамчун самтҳои афзалиятноки сиёсати давлатӣ арзёбӣ карда мешаванд.

Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. Диссертатсияи доктлаби дараҷаи илмӣ бо риояи муқаррароти Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсия, автореферати диссертатсия ва дигар маводи илмӣ, ки бо қарори Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 декабри соли 2024, №493 тасдиқ гардидааст, ба расмият дароварда шудааст.

Мутобиқати таҳассуси илмӣ доктлаб ба дараҷаи илмӣ. Таҳассуси илмӣ доктлаб Асламзода Некруз ба ихтисоси илмӣ 5.6.2 - Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ мутобиқат менамояд.

Эродҳо ва ҳолатҳои баҳсталаб доир ба диссертатсия. Дар таҳқиқоти диссертатсионии Асламзода Некруз дар баробари муваффақиятҳо

норасоихо низ чой доранд, ки онҳоро дар шакли эрод метавонем пешниҳод намоем:

1. Дар таҳқиқоти диссертатсионӣ масъалаи мактабҳо ва самтҳои илмӣ афзалиятнок оид ба омӯзиши амният ва аҳаммияти он барои инкишофи инсон, ҷомеа ва давлат мавриди таҳқиқ қарор гирифтааст. Доираи муайян тарҳҳои таъмини амният ва рушди устувор дар шакли назариявӣ ва концептуалӣ таҳлил гардидаанд. Аммо хуб мешуд, ки мутобиқати тарҳҳои назариявӣ ва концептуалии таъмини амният ва рушди устувори давлатро вобаста ба амалияи таъмини амният ва рушди устувори ҷомеаи тоҷикистонӣ дар бахшҳои дигар муайян ва пешниҳод мекард.

2. Дар шарҳу тавсифи мафҳум ва моҳияти амният ҳамчун омили рушди устувор, зарурати амният барои инсон ва ҷомеаву давлат, аҳаммияти он барои рушд беҳтар мебуд, то аз таълимот ва назарияи мутафаккирони тоҷику форс бештар истифода мегардид.

3. Хуб мешуд, ки асосҳо ва заминаҳои таъмини амният ҳамчун омили рушди ҷомеаро дар бахши алоҳида таҳқиқ мегардид.

4. Дар зербоби дуюми боби сеюм беҳтар мешуд, агар ба фаъолияти ҷомеаи маданӣ ҳамчун механизми таркиботии низоми таъмини амният ва рушди устувор диққат ва таваҷҷуҳи бештаре равона мегардид.

5. Беҳтар мегардид, агар нақши маорифро дар таъмини амният ва мафкурасозии миллӣ дар кори диссертатсионӣ чой медоданд.

Дар маҷмӯъ, нуктаҳои зикршуда дорои хусусияти тавсиявӣ дошта, ба мазмун ва мундариҷаи асосии диссертатсия таъсири манфӣ намерасонанд ва арзиши илмӣ, навоарӣ ва аҳаммияти назариявӣю амалии таҳқиқоти пешниҳодшударо коҳиш намедиханд. Баръакс, онҳо метавонанд ҳамчун замина барои такмили минбаъдаи таҳқиқ ва густариши самтҳои илмӣ баррасишуда хизмат намоянд.

Хулосаи умумӣ доир ба диссертатсия. Хулоса, рисолаи диссертатсионии Асламзода Некруз дар мавзуи «Амният ҳамчун омили рушди устувори ҷомеаи тоҷикистонӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 5.6.2 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ дар сатҳи зарурӣ анҷом ёфта, аз ҷиҳати мазмун ба талаботи мавҷуда мутобиқат мекунад. Таҳқиқоти диссертатсионӣ ба талаботи бандҳои 31-ва 33-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-уми июни соли 2021, таҳти №267 (бо тағйири иловаҳо бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26.06.2023, №295) тасдиқ шудааст, мувофиқ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 5.6.2 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ мебошад.

Такризи муассисаи пешбар дар асоси муқаррароти бандҳои 76-79 ва 81-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021, №267 (бо тағйиру иловаҳо бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26.06.2023, №295) тасдиқ гардидааст, таҳия ва пешниҳод шудааст.

Такриз аз ҷониби муаллими калони кафедраи фанҳои ҷомеашиносии Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М.С. Осимӣ номзади илмҳои сиёсӣ Мусоев Шўҳрат Маҳмадиевич омода гардидааст.

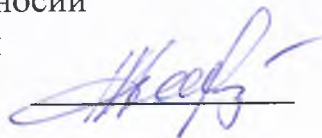
Такриз дар ҷаласаи кафедраи фанҳои ҷомеашиносии Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М.С. Осимӣ муҳокима ва тасдиқ карда шудааст (протоколи № 5, аз 28.01.2026).

Дар ҷаласаи кафедра иштирок доштанд: 18 нафар.

Натиҷаи овоздихӣ: тарафдор - 18 нафар, зид - нест, бетараф - нест.

Раиси маҷлис:

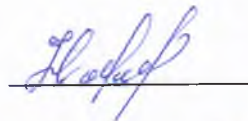
мудири кафедраи фанҳои ҷомеашиносии
ДТТ ба номи академик М.С. Осимӣ
номзади илмҳои таърих, дотсент

Шарофзода Э.У.

Эксперт:

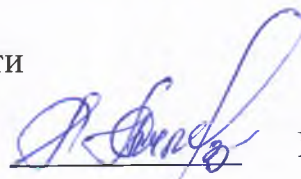
номзади илмҳои сиёсӣ, муаллими
калони кафедраи фанҳои ҷомеашиносии
ДТТ ба номи академик М.С. Осимӣ

Мусоев Ш.М.

Котиби илмӣ ҷаласа:

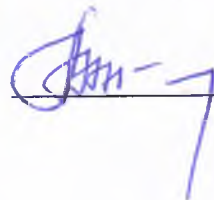
номзади илмҳои фалсафа, и.в дотсенти
кафедраи фанҳои ҷомеашиносии
ДТТ ба номи академик М.С. Осимӣ

Раҷабализода Ф.Р.

Имзоҳои Шарофзода Э.У., Мусоев Ш.М. ва Раҷабализода Ф.Р.-ро
тасдиқ мекунам:

Сардори раёсати кадрҳои махсуси
корҳои махсуси ДТТ ба номи
академик М.С. Осимӣ

Қодирзода Н.Х.

Суроғаи муассисаи пешбар:

734042, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш. Душанбе, хиёбони академикҳо Раҷабовҳо 10,
Тел./Факс: +992 (37) 221-35-11
E-mail: info@ttu.tj,

Сомонаи расмӣ: ttu@ttu.tj <https://web.ttu.tj/tj>

«29» 01 соли 2026